

POVEZANOST AFEKTIVNIH FAKTORA UČENIKA VIŠIH RAZREDA OSNOVNE ŠKOLE S USPJEHOM U NASTAVI ENGLESKOG JEZIKA

Ružica Tokić, asistentica
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Osijek

Sažetak:

Učenje je složen psihički proces zbog kojega dolazi do promjene ponašanja osobe koja usvaja znanje. Osim znanja učenici prilikom učenja koriste i iskustva koja stječu iz okoline u kojoj odrastaju. Autori kao što su Gardner, Brown, Mihaljević Djigunović slažu se kako su afektivne karakteristike važne za uspješno učenje stranog jezika jer povećavaju motiviranost za učenje. Brown (2000) navodi da se negativni stavovi mogu promijeniti ako učenicima približimo kulturu ili ih upoznamo s osobama iz druge kulture. Područje afektivnih faktora, a posebice stavovi i svjesnost o razlikama u vlastitoj i stranoj kulturi te njihova povezanost s uspjehom učenika osnovne škole, nedovoljno je istraženo područje. Iz toga razloga u ovome radu istraživanje se provodilo na tri razine. Prva razina je obuhvaćala stavove koje učenici imaju prema engleskom jeziku, kulturi i narodu, zatim se istraživala razina svjesnosti o sličnostima i razlikama u vlastitoj i stranoj kulturi te poznavanje činjenica iz britanske i američke kulture. Ciljana skupina bila su četiri osma razreda osnovne škole te je istraživanje provedeno na uzorku od 99 učenika. Istraživanje je obuhvatilo upravo tu dobnu skupinu zbog toga što su učenici osmog razreda već nekoliko godina učili engleski jezik preko kojega su se i upoznavali s američkom i britanskom kulturom te na taj način imaju izgrađen stav o elementima koji su bili predmet istraživanja. Dobiveni rezultati pokazuju koliko su navedene kategorije povezane s uspjehom učenja, odnosno ocjenama iz Engleskog jezika te se može zaključiti kako učenici koji imaju pozitivniji stav prema engleskom jeziku i kulturi, postižu bolji uspjeh.

Ključne riječi: afektivni faktori, Engleski jezik, kultura, uspjeh

Uvod

Kada se govori o uspjehu učenika u osnovnoj školi, onda se kao pokazatelj toga gledaju ocjene koje učenici postižu iz pojedinog predmeta. Ocjene se definiraju kao rezultat naučenog. Učenje je složen proces i na njega utječu brojni čimbenici. Različita uloga tih čimbenika najbolje se vidi kroz usvajanje stranih jezika jer se učenici, osim što usvajaju različita jezična i stilsko pravila stranog jezika, susreću i s drukčijim ponašanjima kroz učenje o drugim kulturama, njezinim običajima, a sve se to odvija na jeziku koji nije njihov materinski. U ovom radu polazi se od pretpostvke da je upravo učenje stranog jezika, u ovom slučaju engleskog jezika, proces u kojem se jasno može uvidjeti jačina afektivnih faktora te njihova povezanost s uspjehom koji se mjeri konačnom ocjenom iz predmeta Engleski jezik.

Jezik je dio kulture, kultura je dio jezika. Oni su nužno povezani i ne može se govoriti o jednom bez drugog. Brown (2000) navodi kako negativni stavovi vode do smanjenja motivacije što vodi do neuspjeha u učenju. Negativni stavovi mogu se promijeniti, a najčešće dolaze preko medija. Naglašava se uloga učitelja koji, približavajući kulturu učenicima, upoznavajući ih, primjerice s osobama iz druge kulture, može pozitivno utjecati na učeničke stavove (Brown, 2000). Gardner je proveo istraživanje koje je pokazalo da „učenici koji su otvoreni prema stranoj kulturi i/ili pokazuju pozitivne stavove prema engleskom jeziku, postižu bolje ocjene iz engleskog jezika“ (Gardner: 16). Kako bi se dokazalo da su dobiveni rezultati primjenjivi i na

druge zemlje, istraživanje je ponovljeno u 6 zemalja (Hrvatska, Brazil, Japan, Poljska, Španjolska i Rumunjska). Dobiveni su prilično jednaki rezultati.

Evin i Saracaloğlu (2007) proveli su istraživanje čiji je cilj bio provjeriti postoji li povezanost, odnosno korelacija između stavova i uspjeha u učenju stranog jezika. Istraživanje je provedeno na uzorku od 421 učenika završnog razreda srednje škole u Turskoj. Rezultati su pokazali da postoji snažna pozitivna korelacija između stavova i uspjeha. Mihaljević Djigunović (2007) provela je istraživanje na uzorku od 2137 ispitanika, 1481 učenika osmog razreda osnovne škole i 656 učenika završnog razreda srednje škole. Autorica je došla do zaključka da srednjoškolci imaju povoljniji afektivni profil od osnovnoškolaca. Pozitivniji afektivni profil imaju osnovnoškolci u gradskim školama u odnosu na seoske, gimnazijalci u odnosu na učenike drugih srednjih škola. Utvrđena je značajna povezanost pozitivnih afektivnih faktora s uspjehom u učenju. Najvažniji pokazatelj uspjeha u engleskom jeziku kod srednjoškolaca upravo je afektivni profil. Kod osnovnoškolaca je on na drugom mjestu (Mihaljević Djigunović, 2007). Pitanje stavova u nastavi engleskog jezika istraživano je područje, no uočen je nedostatak istraživanja koja se bave međusobnim utjecajem stavova i svjesnosti na uspjeh učenika.

AFEKTIVNI FAKTORI

U novije vrijeme sve se više govori o afektivnim faktorima kao važnoj komponenti učenja stranih jezika u školi. Mihaljević Djigunović (1998) navodi kako su afektivni faktori suprotstavljeni kognitivnim faktorima. Afektivni faktori podrazumijevaju emocionalne osobine učenika koje utječu na njegov način reagiranja u situaciji učenja stranog jezika, a dijele se na stavove, motivaciju, strah od jezika, atribucije te pojam o sebi (Mihaljević Djigunović, 2007). Kognitivni faktori najčešće se odnose na znanje, inteligenciju, jezičnu sposobnost i strategije učenja. U prijedlogu cjelovite kurikularne reforme navodi se "jasno određenje odgojno-obrazovnih ishoda i to ne samo onih kognitivne prirode (znanja) već i onih koji osiguravaju razvoj stavova, vještina, kreativnosti, inovativnosti" (Cjelovita kurikularna reforma, 2016). Upravo to ukazuje da učenicima nije dovoljno samo osigurati materijale i uvjete za učenje, već procesu učenja treba pristupiti puno šire. Učenje dobiva jednu novu dimenziju. Nije dovoljno iznijeti činjenice, u ovom slučaju bi to bilo, primjerice poznavanje tvorbe određenog jezičnog pravila bez njezinog uzročno-posljedičnog povezivanja kako bi se ostvarila visoka ocjena iz predmeta. Također, kurikularna reforma zalaže se i za „aktivnu ulogu učenika u razvoju znanja, vještina i stavova uz podršku učitelja i u interakciji s drugim učenicima“ (Cjelovita kurikularna reforma, 2016).

U ovom se radu nastoji istražiti upravo povezanost između znanja i afektivnih faktora pa se istraživanjem obuhvaćaju sve tri dimenzije: ispituje se znanje testom poznavanja činjenica iz američke i britanske kulture, zatim se istražuju stavovi te svjesnost učenika o sličnosti i razlikama među kulturama. Prije nego se pristupi samom istraživanju nužno je definirati svaku od tih dimenzija.

STAVOVI

Gardnerov socioedukacijski model polazišna je točka istraživanja stavova. Gardner (2007) navodi kako je učenje stranog jezika drukčije od učenja bilo kojeg drugog predmeta u školi, jer osim usvajanja vokabulara i gramatičkih konstrukcija uključuje i elemente kulture, običaja, navika, načina života. Stavovi su dio motivacije. Lambert (prema Evin i Saracaloğlu, 2007) navodi dvije vrste stavova prema učenju stranog jezika, instrumentalni i integrativni stavovi. Integrativni stavovi se očituju u želji za boljim upoznavanjem pripadnika druge kulture, u zajedničkom druženju te upotrebi stranog jezika za lakšu i uspješniju prilagodbu društve-

nom okruženju tog govornog područja. Instrumentalni stavovi vode u ostvarivanje izvanjskih ciljeva, boljeg društvenog položaja, veće plaće, lakše komunikacije. Osobe koje su instrumentalno orijentirane traže korist od znanja stranoga jezika te nisu zainteresirane za kulturnu i socijalnu dimenziju jezika. Za učenje stranoga jezika važniji su integrativni stavovi jer oni pomažu i pospješuju učenje. Brown (prema Evin i Saracaloğlu, 2007) navodi kako se stavovi razvijaju još u djetinjstvu te da pozitivni ili negativni stavovi prema stranom jeziku i kulturi ovisi i o stavovima roditelja, učitelja i vršnjaka. Škola ima važnu ulogu u poticanju i razvijanju pozitivnog stava prema kulturi stranog jezika. Formiranje stavova ovisi o faktorima koji su podijeljeni u „tri osnovne kategorije: skupina kojoj pojedinac pripada, osobno iskustvo i informacije o pojavama prema kojima postoji stav, te motivi i crte ličnosti“ (Fulgosi-Masnjak, Dalić-Pavelić, 2001: 220). Nadalje, stavovi se sastoje od „tri komponente: afektivne (Što osjećam?), kognitivne (Što mislim?) i bihevioralne (Kako bih se trebao ponašati prema objektu stava?)“ (ibid.) U ovome istraživanju ispitala se afektivna komponenta stava.

KULTURALNA SVJESNOST

Kulturna svjesnost definira se kao utjecaj kulturno potaknutog ponašanja na komunikaciju i uporabu jezika (Tomalin i Stempleski, 1993). Ona se sastoji od „svjesnosti o vlastitom kulturno potaknutom ponašanju, svjesnosti o kulturno potaknutom ponašanju drugih te sposobnosti definiranja vlastitog kulturnog stajališta“ (Tomalin i Stempleski, 1993: 5). Svjesnost o sličnostima i razlikama vlastite i kulture stranog jezika bitna je za usvajanje jezika i razvijanje pozitivnih stavova prema kulturi i jeziku.

ATRIBUCIJE

Kada se govori o afektivnim faktorima važno je objasniti pojam atribucija odnosno „pripisivanje uspjeha ili neuspjeha određenim razlozima“ (Pavičić Takač, Varga, 2011: 39). Teoriju atribucija razvio je psiholog Bernard Weiner sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Autor Weiner (1985) navodi znanje, trud, lakoću zadatka i sreću kao najznačajnije kategorije tumačenja uspjeha i neuspjeha. Rezultati istraživanja koje su provele autorice Pavičić Takač i Varga na uzorku od 104 učenika jedne strukovne škole pokazuju da su „srednjoškolci skloni svoj uspjeh iz Engleskog jezika objašnjavati prvenstveno izvanjskim uzrocima (karakteristike zadatka), dok unutarnje uzroke (nedostatak truda) smatraju odgovornima za svoj neuspjeh“ (Pavičić Takač, Varga, 2011, 46).

METODOLOGIJA

CILJ I ISTRAŽIVAČKA PITANJA

Cilj je rada istražiti povezanost stavova i kulturne svjesnosti s uspjehom učenika viših razreda osnovne škole u engleskom jeziku. Postavljena su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Imaju li učenici pozitivan ili negativan stav prema stranom jeziku i kulturi?
2. Koja je razina učeničke kulturne svjesnosti?
3. Postoji li povezanost stavova, svjesnosti i ocjena?
4. Postoji li povezanost stavova i znanja o kulturi?

Sudionici

U istraživanju je sudjelovalo 99 učenika četiriju osmih razreda jedne osječke osnovne škole uz suglasnost roditelja. Učenici su zamoljeni da napišu zaključnu ocjenu iz predmeta Engleski jezik na kraju sedmog razreda. Minimalna ocjena bila je 2, maksimalna 5 (tablica 1). Prosječna zaključna ocjena iz Engleskog jezika na kraju sedmog razreda bila je 3.6. Ocjenu odličan imao je najveći broj učenika 35.4%, vrlo dobar 19.2% učenika, ocjenu dobar imalo je 25.3% te dovoljan 19.2%. Spol učenika nije se uzimao kao relevantna varijabla. Izraz uspjeh koristi se u kontekstu ocjena koje su učenici postigli na kraju sedmog razreda iz Engleskog jezika.

Tablica 1: Distribucija ocjena iz engleskog jezika na kraju sedmog razreda

	Frekvencija	Postotak	Valjani postotak	Kumulativni postotak
1.00	1	1.0	1.0	1.0
2.00	19	19.2	19.2	20.2
3.00	25	25.3	25.3	45.5
4.00	19	19.2	19.2	64.6
5.00	35	35.4	35.4	100.0
Ukupno	99	100.0	100.0	

INSTRUMENT

U ovom istraživanju instrument se sastojao od tri dijela, točnije od dva upitnika i jednog testa. Prvi je dio sadržavao upitnik sa 25 pitanja. Korišten je kako bi se istražili učenički stavovi o jeziku i kulturi stranog jezika, u ovom slučaju engleskog jezika. Upitnik je preuzet od Mihaljević-Djigunović (2007) no napravljene su određene preinake s obzirom na cilj istraživanja. Uzeta su samo pitanja koja se odnose na stavove. Drugi dio instrumenta sastojao se od upitnika sa 9 pitanja (npr. *Svjestan sam razlika u kulturama (razlike u rasi, boji kože)*). Učenici su na Likertovoj skali procjene od 1 do 5 trebali označiti razinu svoje svjesnosti. Cilj upitnika bio je istražiti svjesnost učenika o kulturnim razlikama između njihove i strane kulture. Naziv upitnika je Procjenjivanje interkulturalnih kompetencija (Assessing Intercultural Competence). Upitnik je preuzet (Federation of the Experiment in International Living, Fantini, Tirmizi, 2006) no napravljene su određene modifikacije. Preuzeta je glavna ideja, no pitanja su pojednostavljena kako bi bila razumljiva učenicima osmih razreda. Upitnik je prvi puta preveden za potrebe ovoga rada. Upitnik je dan trima osobama, čije se znanje engleskog jezika procjenjuje vrlo visokim. Neovisno jedna o drugoj prevele su svaku česticu. Prijevodi su se zatim usporedili te po potrebi usuglasili. Ovim postupkom htjelo se dobiti semantički i konotativno što sličnija pitanja izvorniku.

Prvi i drugi dio instrumenta učenicima je dan na hrvatskom jeziku radi lakšeg razumijevanja danih pitanja. Ponuđena je Likertova skala procjene od 1 do 5, gdje 1 označava „u potpunosti se ne slažem“, dok 5 označava „u potpunosti se slažem“. Za ovo istraživanje bilo je potrebno izraditi test koji mjeri učeničko poznavanje najvažnijih činjenica iz američke i britanske kulture. Zbog toga je napravljena analiza udžbenika engleskog jezika 5., 6. i 7. razreda te je izdvojeno 15 pitanja koja se odnose na kulturu Amerike i Velike Britanije, a obrađena su na nastavi engleskog jezika, osim toga kao dio opće kulture o njima učilo se i razgovaralo i na drugim predmetima. Test poznavanja kulture pisan je na engleskom jeziku. Pitanja su bila otvorenog tipa što znači da su učenici sami pisali odgovore na engleskom jezi-

ku. Gramatičke i pravopisne pogreške su zanemarene. Ukupan broj bodova koji su učenici mogli ostvariti na testu kulture je 15.

POSTUPAK

Istraživanje je provedeno u jednoj osječkoj osnovnoj školi za vrijeme redovne nastave engleskog jezika na početku nastavnog sata. Učenicima su dane upute te su podijeljeni svi upitnici u isto vrijeme. Dobiveni odgovori obrađeni su statističkom analizom u SPSS programu.

REZULTATI

Kako bi se istražila povezanost uspjeha učenika u nastavi engleskog jezika u vidu ocjena iz engleskog jezika na kraju 7. razreda i stavova prema engleskom jeziku i kulturi, korištena je Pearsonova korelacija. Kao što je vidljivo u tablici 2, postoji značajna korelacija između ocjena iz engleskog jezika i stavova prema engleskom jeziku i kulturi. Učenici koji su imali bolje ocjene iz engleskog jezika na kraju 7. razreda pokazivali su pozitivnije stavove prema engleskom jeziku i kulturi i obrnuto. Dobiveni rezultati slažu se s rezultatima drugih istraživača (Gardner, 2007; Krashen, 2002; Smith, 1971; Evin i Saracalolu, 2007; Mantle-Bromley, 1995).

Tablica 2: Pearsonova korelacija (r) između ocjena iz Engleskog jezika i stavova prema engleskom jeziku i kulturi

		Stavovi
Ocjena iz engleskog jezika	r	.316*
	Sig. (dvosmjerna)	.025

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Deskriptivna statistika korištena je kako bi se pokazali najčešći i najrjeđi učenički odgovori na tvrdnje vezane za stavove prema engleskom jeziku i kulturi (tablica 3). Gardner (2007) navodi kako postoje dvije vrste motivacije: instrumentalna i integrativna. Uzimajući u obzir Gardnerovu definiciju, učenici iz ovoga istraživanja instrumentalno su orijentirani. Učenici smatraju kako će im znanje engleskog jezika pomoći u daljnjem školovanju, lakšoj komunikaciji sa strancima i snalaženju na putovanjima te pri razumijevanju glazbe i filmova na engleskom jeziku. Gledajući dno tablice, možemo zaključiti kako učenici nisu integrativno orijentirani. Smatraju da se ne može vjerovati izvornim govornicima engleskog jezika. Također, učenici ne smatraju dobrom ideju o stupanju u brak s osobom iz SAD-a ili Velike Britanije.

Tablica 3: Stavovi prema engleskom jeziku i kulturi (deskriptivna statistika)

Tvrdnje	Min.	Max.	Mean	Std. D.
Engleski jezik će mi pomoći u daljnjem obrazovanju.	3.00	5.00	4.7273	.54992
Engleski jezik mi pomaže u komunikaciji sa strancima.	3.00	5.00	4.6768	.55011
Sa znanjem engleskog jezika mogu putovati svud po svijetu.	1.00	5.00	4.3030	.93082

Svakodnevno se služim engleskim jezikom za razumijevanje pop glazbe, filmova, itd.	1.00	5.00	4.2929	1.16280
Engleski će mi pomoći u mom budućem poslu.	1.00	5.00	4.2424	.98033
Volim izgovarati engleske riječi.	1.00	5.00	4.1717	.99016
Uz pomoć engleskog jezika mogu proširiti svoje opće znanje.	1.00	5.00	4.1313	.89951
Engleski jezik lijepo zvuči.	1.00	5.00	4.1010	1.09260
Engleski jezik pomaže nam da postanemo dio svijeta.	1.00	5.00	4.0909	1.07941
Engleski je jako lijep jezik.	1.00	5.00	4.0707	.97156
Engleski je vrlo zanimljiv jezik.	1.00	5.00	4.0505	1.04368
Engleskim jezikom koristim se često kako bih razgovarao sa strancima.	1.00	5.00	4.0404	1.08721
Sviđaju mi se engleske riječi.	1.00	5.00	4.0303	1.06383
Volio bih imati prijatelje koji su izvorni govornici engleskog jezika.	1.00	5.00	3.7172	1.28603
Volio bih posjetiti rodbinu/prijatelje u SAD-u, Australiji itd. jednoga dana pa će mi engleski jezik jako dobro doći.	1.00	5.00	3.5556	1.55984
Većina izvornih govornika su opušteni i prijateljski raspoloženi.	1.00	5.00	3.3737	1.01605
Volio bih znati engleski jezik kako bih mogao naučiti više o životima Britanaca, Amerikanaca, itd.	1.00	5.00	3.2727	1.33873
Želim znati engleski jezik kako bih mogao živjeti u SAD-u, Velikoj Britaniji, itd.	1.00	5.00	3.2727	1.54404
Želim postati sličan Britancima, Amerikancima, itd.	1.00	5.00	3.2121	1.56017
Uvijek možeš vjerovati izvornom govorniku.	1.00	5.00	3.1414	1.04988
Radije bih učio neki drugi jezik.	1.00	5.00	3.1313	1.64532
Engleski je glup jezik.	1.00	5.00	2.9495	1.79781
Engleski je pretežak za mene.	1.00	5.00	2.9495	1.58032
Radije bih učio nešto korisnije od engleskog jezika.	1.00	5.00	2.9293	1.29562
I want to marry a person from the USA, Great Britain, etc. Volio bih se vjenčati s osobom iz SAD-a, Velike Britanije, itd.	1.00	5.00	2.6566	1.47884
Ukupno	64	121	89.36	

Tablica 4 pokazuje učeničke odgovore na tvrdnje o kulturnoj svjesnosti. Dobiveni rezultati pokazuju kako su učenici svjesni opasnosti koje se mogu javiti kada generaliziramo cijelu kulturu na temelju ponašanja pojedinaca. Nadalje, svjesni su sličnosti među kulturama te razlika koje se mogu pojaviti. S druge pak strane, učenici nisu svjesni kako ih vide pripadnici druge kulture te kako mogu poboljšati svoj interkulturalni razvoj. Možemo zaključiti kako su učenici svjesni razlika između njihove vlastite kulture i kulture drugih naroda, ali ne znaju kako prevladati te razlike.

Tablica 4: Kulturalna svjesnost (deskriptivna statistika)

Tvrdnje	Min.	Max.	Mean	Std. D.
Svjestan sam opasnosti generaliziranja cjelokupne kulture na temelju ponašanja pojedinca	1.00	5.00	4.1515	1.01382
Svjestan sam sličnosti i razlika između moje i strane kulture.	1.00	5.00	4.1414	.97948
Svjestan sma različitosti u stranoj kulturi (npr. razlike u rasi)	1.00	5.00	4.1414	1.30157
Svjestan sam vlastite razine interkulturalne kompetencije.	2.00	5.00	3.9899	.94215
Svjestan sam kako se moje vrijednosti vide u određenim situacijama.	2.00	5.00	3.9697	.88588
Svjestan sam interkulturalnog razvoja svojih vršnjaka.	1.00	5.00	3.9192	.99670
Svjestan sam svojih negativnih reakcija na razlike među kulturama.	1.00	5.00	3.7879	1.08112
Svjestan sam faktora koji pospješuju ili sprječavaju moj interkulturalni razvoj te kako ih prevladati.	1.00	5.00	3.7879	.98222
Svjestan sam kako me vide pripadnici druge kulture.	1.00	5.00	3.6465	1.17207
Ukupno	23	45	35.46	

Tablica 5 prikazuje rezultate testa o kulturi koji se sastoji od 15 pitanja. Najmanji broj bodova bio je 0, najveći 15. Svaki točan odgovor donosio je 1 bod. Prosječan broj bodova bio je 10. Učenici su pokazali prosječno znanje na testu poznavanja kulture.

Tablica 5: Rezultati testa o kulturi (deskriptivna statistika)

	Min	Max	Mean	Std. D.
Rezultati testa	.00	15.00	10.2551	3.83234

Prvo istraživačko pitanje glasilo je: "Imaju li učenici pozitivan ili negativan stav prema stranom jeziku i kulturi?" Rezultati su pokazali da učenici imaju pozitivan stav prema stranom jeziku i kulturi. Rezultati iznad 62.5 pokazuju pozitivan stav. Minimalni broj bodova s obzirom na odgovore bio je 64, a maksimalni 121 (Tablica 3).

Drugo istraživačko pitanje bilo je: „Koja je razina učeničke kulturne svjesnosti?“ Kao što pokazuju rezultati u zadnjem redu (Tablica 4) minimalni broj bodova bio je 23, maksimalni 45. Svi rezultati iznad 22.5 smatraju se visokom razinom kulturne svjesnosti. Na temelju rezultata može se zaključiti da učenici imaju visoku razinu kulturne svjesnosti.

Kako bi se ispitao odnos između uspjeha u engleskom jeziku, stavova prema engleskom jeziku i kulturi te kulturnoj svjesnosti te kako bi se odgovorilo na treće istraživačko pitanje („Postoji li povezanost stavova, svjesnosti i ocjena?“), korištena je Pearsonova korelacija. Rezultati pokazuju da postoji pozitivna korelacija između navedenih dimenzija. Prema podacima iz tablice 6, što je viša ocjena iz engleskog jezika to je pozitivniji stav prema engleskom jeziku i kulturi i viša je razina kulturne svjesnosti. Nadalje, rezultati pokazuju da nema korelacije između kulturne svjesnosti i uspjeha. To bi značilo da zaključena ocjena iz engleskog jezika na kraju

7. razreda ne utječe na razinu kulturne svjesnosti, odnosno razina kulturne svjesnosti ne utječe na uspjeh u nastavi engleskog jezika.

Tablica 6: Pearsonova korelacija između uspjeha, stavova i svjesnosti

		Stavovi	Svjesnost
Svjesnost	r	.324 **	
	Sig. (dvosmjerna)	.001	
Ocjene iz engleskog jezika	r	.344 **	.130
	Sig. (dvosmjerna)	.000	.201
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).			

Iz tablice 6 vidljivo je da postoji korelacija između ocjena iz engleskog jezika na kraju 7. razreda i stavova prema engleskom jeziku i kulturi što je i ranije spomenuto. Ovime su potvrđeni rezultati drugih istraživanja (Krashen, 2002; Smith, 1971; Evin i Saracaloğlu, 2007; Mantle-Bromley, 1995).

Rezultati su također pokazali pozitivnu korelaciju između uspjeha na kraju 7. razreda i uspješnosti na testu kulture. Što je viši uspjeh učenika to je bogatije znanje o kulturnim činjenicama (Tablica 7).

Tablica 7: Pearsonova korelacija između uspjeha iz engleskog jezika i rezultata na test kulture

		Uspjeh iz engleskog j.
Rezultati testa	r	.238 *
	Sig. (dvosmjerna)	.018

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Korelacija je korištena kako bi se odgovorilo na posljednje istraživačko pitanje („Postoji li povezanost stavova i znanja o kulturi?“). Tablica 8 pokazuje da su učenici koji imaju pozitivniji stav prema engleskom jeziku i kulturi, ostvarili bolji uspjeh na testu. Može se zaključiti kako postoji pozitivna korelacija između stavova i rezultata na testu kulture.

Tablica 8: Pearsonova korelacija između stavova i rezultata na testu kulture

		Rezultati testa
Stavovi	r	.211 *
	Sig. (dvosmjerna)	.036

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

RASPRAVA

Rezultati ovoga istraživanja pokazuju kako učenici imaju pozitivan stav prema stranom (engleskom) jeziku i kulturi. Tu bi činjenicu učitelji mogli iskoristiti kako bi uveli što više sadržaja vezanih uz kulturu i civilizaciju. Nadalje, učenici pokazuju visoku razinu kulturne svjesnosti koju je potrebno dalje razvijati. Brojne su aktivnosti koje mogu pomoći u tome. Učenici mogu uspoređivati svoju i kulturu stranoga jezika te tako naučiti više i o vlastitoj kulturi. Korelacija je pozitivna između uspjeha (zaključena ocjena iz engleskog jezika na kraju 7. razreda), stavova i svjesnosti. Učenici koji su postigli bolji uspjeh iz engleskog jezika na kraju 7. razreda, imaju pozitivniji stav i višu razinu kulturne svjesnosti i obratno.

Istraživanje pokazuje pozitivnu korelaciju između ocjena i stavova učenika. To je u suglasju s Gardnerovim rezultatima istraživanja. Više ocjene iz engleskog jezika podrazumijevaju pozitivnije stavove. Učenici koji vole engleski jezik i kulturu, rado komuniciraju na engleskom jeziku, slušaju glazbu, gledaju filmove na engleskom jeziku te su uspješniji i u redovnoj nastavi engleskog jezika. Kod stavova su iznimno važni i stavovi učitelja koji mogu potaknuti učenike u pravom smjeru. Ako je učitelj otvoren za druge kulture, rado o njima priča i to s poštovanjem i uvažavanjem, onda će taj duh prenijeti i na učenike. Na temelju rezultata pozitivan stav je itekako važan za uspjeh učenika.

Očekivano, učenici koji su imali bolje ocjene na kraju 7. razreda ostvarili su više bodova na testu kulture. Iznenaduje jedino da svjesnost nije statistički značajno povezana s uspjehom na testu kulture. Očekivalo bi se da učenici koji znaju više o kulturnim činjenicama također pokazuju veću razinu svjesnosti o sličnostima i razlikama svoje i kulture stranog jezika. No rezultati pokazuju da povezanosti nema. Kada usporedimo stavove i znanje na testu kulture, zaključujemo kako pozitivniji stavovi donose sa sobom i bolje rezultate na testu kulture. Ako učenik smatra da je engleski jezik zanimljiv i važan, učiti će više i o kulturi naroda. Pozitivna korelacija vidljiva je i između ocjena i rezultata na testu kulture. Uspješniji učenici pokazuju višu razinu znanja o kulturi. No ukupno gledajući, učenici nisu jako uspješni na testu kulture (22% učenika palo bi na testu). Manjak znanja može se pripisati i nastavnom planu i programu koji zagovara učenje gramatike i vokabulara dok za kulturu ostaje premalo vremena. Važno je naglasiti da je kulturna kompetencija dio Nacionalnog okvirnog kurikuluma te bi kao takva trebala biti dio svakog nastavnog sata. Jedna je od kompetencija u NOK-u kulturna svijest koja naglašava važnost „osposobljavanja učenika za raumijevanje kulturne i jezične raznolikosti Europe i svijeta“ (NOK, 2011: 17). Za to je potrebno i stalno stručno usavršavanje učitelja, a najbolji način učenja o kulturi svakako je odlazak u stranu zemlju. To zbog stanja u državi nažalost ostaje samo želja. Ograničenje ovoga rada vidi se u tome da je istraživanje provedeno samo u osnovnoj školi. Daljnja su istraživanja potrebna kako bi se provjerilo postoji li razlika u afektivnim faktorima među spolovima ili razlika između osnovne i srednje škole.

ZAKLJUČAK

Cilj ovoga rada bio je istražiti povezanost stavova i kulturne svjesnosti s uspjehom učenika viših razreda osnovne škole u engleskom jeziku. Istraživanje je pokazalo kako učenici imaju pozitivan stav prema stranom jeziku i kulturi te izraženu kulturnu svjesnost. No, učenici su pokazali slabo poznavanje činjenica o kulturi. Jedan od razloga može biti i taj da se nastavni plan i program engleskog jezika u školama bazira na učenju gramatike i vokabulara dok se kulturne kompetencije nedovoljno obrađuju.

Pozitivna korelacija uočena je između stavova i kulturnog znanja. Rezultati pokazuju da je lakše naučiti činjenice o kulturi ako postoji pozitivan stav prema toj kulturi. Pozitivna korelacija između ocjena iz engleskog jezika, stavova te svjesnosti o kulturnim razlikama pokazuje da

će učenici, koji iskazuju pozitivan stav prema engleskom jeziku i kulturi te su svjesni razlika među kulturama, postići bolji uspjeh u smislu ocjena.

LITERATURA

- Brown, H. Douglas (2000) *Principles of Language Learning and Teaching*. New York: Pearson Education Company.
- Cjelovita kurikularna reforma. Preuzeto 28.2.2016. s http://www.kurikulum.hr/postavke_kurikuluma/
- Evin, S. Saracaloğlu S. (2007) The Relation Between Students' Attitudes Toward Foreign Language and Foreign Language Achievement. Preuzeto 10.1.2016. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/754/9618.pdf>
- Fantini, A. Tirmizi, A. (2006) *Exploring and Assessing Intercultural Competence*. World Learning Publications.
- Fulgosi-Masnjak, R, Dalić-Pavelić, S. (2001) Neke metrijske karakteristike upitnika za mjerenje stavova učenika bez teškoća u razvoju prema učenicima s posebnim potrebama. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja* 37 (2), 219-228.
- Gardner, R. (2007) Motivation and Second Language Acquisition. *Porta Linguarum*, 8, 9-20.
- Krashen, S. (2002) *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. South California: Pergamon Press Inc.
- Mantle-Bromley, C. (1995) Positive Attitudes and Realistic Beliefs: Links to Proficiency. *The Modern Language Journal*. Vol. 79 (3), 372-386.
- Mihaljević Djigunović, J. (1998) *Uloga afektivnih faktora u učenju stranoga jezika*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Mihaljević Djigunović, J. (2007) Afektivni profil, aspiracije i zadovoljstvo nastavom engleskoga jezika kod hrvatskih učenika. *Metodika* 8 (1), 104-114.
- Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje. Preuzeto 20.3.2016. file:///C:/Users/Ru%C5%BEa/Downloads/Nacionalni_okvirni_kurikulum_web_listopad_2011.pdf
- Pavičić Takač, V. Varga, R. (2011) Učeničko tumačenje uspjeha i neuspjeha u nastavi engleskog jezika. *Život i škola* 26 (57), 39-49.
- Smith, A. (1971) The Importance of Attitude in Foreign Language Learning. *The Modern Language Journal*. 55 (2), 82-88.
- Tomalin, B. Stempleski, S. (1993) *Cultural Awareness*. New York: Oxford University Press.
- Weiner, B. (1985) An Attributional Theory of Achievement Motivation and Emotion. *Psychological Review* 92 (4), 548-573.

Relationship Between Affective Factors of Secondary School Students and Success in English Language Classes

Abstract: Learning is a complex psychological process during which the behavioral changes of the student occur. In addition to knowledge, during the process of learning, students use experiences that they acquire from the environment they grow up in. Authors such as Gardner, Brown, Mihaljević Djigunović agree that affective characteristics are very important for successful learning of a foreign language because they increase motivation for learning. Brown (2000) states that negative attitudes can be changed if we introduce the culture to the students or if we introduce them to a person from a different culture.

The area of affective factors, especially attitudes and awareness of differences among host and foreign culture and their relationship with success of primary school students is insufficiently explored. For that reason, the research was conducted on three levels. The first level included students' attitudes toward English language, culture and nation. Then the level of awareness of similarities and differences among host and foreign culture was examined. Finally, the knowledge of facts from British and American culture was tested. Target group were students from four 8th grades of one secondary school and the number of participants was 99. This age group was chosen because 8th grade students were learning English for a couple of years, they were acquainted with American and British culture and therefore they had a developed stand towards the elements of the research. The results show to which extent these elements are connected with the students' success in terms of grades in English and it can be concluded that students who exhibit more positive attitude towards English language and culture achieve higher success.

Keywords: affective factors, English language, culture, success

Zusammenhang zwischen affektiven Faktoren von Schülern höherer Grundschulklassen und deren Lernerfolg im Englischunterricht

Zusammenfassung: Lernen ist ein komplexer psychologischer Prozess, der eine Verhaltensänderung der Person, die sich das Wissen aneignet, zur Folge hat. Neben dem Wissen nutzen die Schüler beim Lernen auch die Erfahrung, die sie aus dem Umfeld sammeln, in dem sie aufwachsen. Autoren wie Gardner, Brown, Mihaljević Djigunović sind sich einig, dass affektive Charaktereigenschaften wichtig für das effiziente Lernen einer Fremdsprache sind, weil sie die Lernmotivation fördern. Brown (2000) merkt an, dass sich negative Ansichten ändern können, wenn wir den Schülern Kulturen näher bringen oder wenn sie Personen aus anderen Kulturen kennenlernen.

Das Gebiet der affektiven Faktoren, besonders aber die Ansichten und das Bewusstsein über Unterschiede zwischen eigener und fremder Kultur und deren Zusammenhang mit Leistungen von Grundschulern, ist ein ungenügend erforschtes Gebiet. Aus diesem Grund erfolgte die Untersuchung in der vorliegenden Arbeit auf drei Ebenen. Die erste Ebene umfasste die Ansichten, die die Schüler gegenüber der englischen Sprache, Kultur und Bevölkerung haben. Weiterführend wurde die Ebene des Bewusstseins über Ähnlichkeiten und Unterschiede der eigenen und fremden Kultur untersucht. Die dritte Ebene beschäftigt sich mit Faktenwissen der britischen und amerikanischen Kultur. Die Zielgruppe bestand aus vier achten Klassen der Grundschule, was eine Untersuchung von insgesamt 99 Schülern ergab. Der Grund für die Wahl dieser Zielgruppe war die Tatsache, dass Schüler der achten Klassen bereits einige Jahre Englischunterricht hatten und somit schon mit amerikanischer und britischer Kultur in Verbindung kamen. Sie haben dementsprechend bereits entwickelte Ansichten über Elemente, die Teil der Untersuchung waren. Die Ergebnisse zeigen, dass die angeführten Kategorien mit erfolgreichem Lernen, beziehungsweise mit Noten aus dem Englischunterricht in Verbindung stehen. Es kann geschlussfolgert werden, dass Schüler, die eine positive Ansicht gegenüber der englischen Sprache und Kultur haben, die besseren Leistungen erzielen.

Schlüsselbegriffe: affektive Faktoren, englische Sprache, Kultur, Leistung